

ROMANYA-BABADAĞ TÜRK AĞIZLARI ÇERÇEVESİNDE KADIN DİLİNİN

KULLANIMI

Doç. Dr. Özlem Demirel DÖNMEZ*

ÖZ

Bu çalışmada Romanya'nın Tulça iline bağlı Babadağ ilçesinde yaşayan Türk kadınlarının kullandıkları dil ele alınmaktadır. Kadın dili, dilbilimin bir alt disiplini olan toplumdilbilimin konusu olup bu alandaki çalışmalar, kadınların dili nasıl kullandıkları ve kadınlarla ilgili olarak nasıl bir dilin kullanıldığı konularında yoğunlaşmaktadır. 1940-1950 kadın hareketlerinden sonra Avrupa'da yoğun olarak çalışılan, hakkında pek çok kitap ve makalenin yayımlandığı kadın dili konusu, ülkemizde sınırlı sayıda çalışmada ele alınmaktadır. Biz bu çalışmamızda, plansız ve anlık konuşma diline dayanan mülakat metinlerini kullanmayı tercih ettik. Mülakat mevzusunu tarafsız bir bahis olduğu için yemek tarifleri konusunda belirleyerek Romanya Babadağ ilçesinde yaşayan altmış yaş üstü kadınlara ait beş mülakat metnini esas aldık. Metinlerde geçen dil özelliklerini tespit ederek elde ettiğimiz verileri dokuz başlık halinde sınıflandırdık. Metinlerden, belirsizlik ve tutarsızlık ifade eden "şey" sözcüğünün, tarif anlamı içeren "öyle", "böyle" ile sıralama bildiren "sonra" sözcüklerinin sık kullanımı ve etnisite ile ilgili ifadeler her konuşmacıda görülen ortak dil özellikleri olarak tespit edilmiştir. İkilemelerin kullanımı, benzetmelere başvurulması, soru sorarak tasdik beklenmesi, duygusal anlatımlar, tekrar eden kelime grupları ise kullanım sıklığına göre bireye indirgenebilecek dil özellikleri olarak belirlenmiştir. Böylece Romanya-Babadağ'da yaşayan kadınların kullandıkları dilin her kişiye has bireysel özellikler ve kadının var olduğu toplumun genelini temsil eden toplumsal dil özellikleri olmak üzere iki yönünün olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Toplumdilbilim, Kadın, Dil, Romanya, Babadağ.

ABSTRACT

THE USE OF WOMEN'S LANGUAGE IN THE FRAMEWORK OF ROMANIA AND BABADAG

In this study, the language used by Turkish women living in Babadağ district of Tulcea province is discussed. Women's language is the subject of sociolinguistics, which is a sub-discipline of linguistics, and studies in this area concentrate on how women use language and how language is used in relation to women. After the 1940-1950 women's movements, the issue of women's languages, which has been studied extensively in Europe and on which many books and articles are published, is addressed in a limited number of studies in our country. It is seen that the studies in our country are more concerned with media and women's language. In this study, we chose to use interview texts based on unplanned and instant speaking language. As the subject of the interview was impartial, we decided on recipes and based on five interview texts of women over sixty years of age living in Babadag, Romania. We have classified the data in the texts into ten titles. The words "şey" (thing) which refers to ambiguity and inconsistency, "öyle" and "böyle" (like this, like that) including the meaning as definition, and "sonra" (then) which refers sequencing, and the expressions related to ethnicity, have been identified as common language characteristics in each speaker. The use of dilemmas, referencing analogies, supporting the issue with evidence, waiting for confirmation by asking questions, emotional expressions, repetitive word groups are determined as the language characteristics that can be

* İnönü Üniv. Fen Edb. Fak. Türk Dili Ve Edb. Böl., ozlem.demirel@inonu.edu.tr, ORCID No: 0000-0003-1965-2554

reduced to the individual language use according to the frequency of use. Thus, two aspects of the language used by women living in Romania-Babadağ have been determined individual characteristics and social language characteristics representing the general population in which women exist

Keywords: Sociolinguistics, Women, Language, Romania, Babadag.

Giriş

Dilbilimin alt disiplini olarak değerlendirilen toplumdilbilim, toplum ve dil ilişkisini, bunların karşılıklı etkileşimini toplumsal olayların, durumların, düşüncelerin kısacası topluma ait konuların dildeki görünümünü bir metot ve yöntem çerçevesinde ele alan bilim dalıdır. Sosyal hayatın yansımalarını gördüğümüz dil, toplumsal olay ve durumların birey ve toplum üzerindeki etkisini ortaya koymada bir nevi delil niteliği taşır. Bu duruma, toplumun farklı ekonomik gelire sahip gruplarında dil kullanma becerilerinin değişebilmesi veya toplumsal cinsiyet ayrımının boyutuna paralel olarak kadın ve erkek dilinin farklılaşabilmesi örnek olarak verilebilir.

Toplum dilbilimin konusu olan cinsiyet ve dil, kadın ve erkek dilini, cinsiyete göre dil kullanımının değişip değişmediğini, dilin hangi noktalarda farklılaştığını, bu farklılığın nedenlerini ve dildeki görünümünü ele almaktadır. Günümüzde kadın ve erkeğin farklı bilişsel yeteneklere sahip olduğu bilimsel çalışmalarla da tespit edilmektedir. “Sosyalleşme pratikleri önemli olmakla birlikte biyolojik cinsiyet farklılıklarının, bilişsel cinsiyet farklılıklarının kurulmasında ve korunmasında rol oynadığına dair sağlam deliller de vardır.” (Halpern, 2000: xvii). Sosyalleşmenin, toplumsal etki ve algıların şekillendirdiği toplumsal cinsiyet ile biyolojik cinsiyeti, cinsiyetin iki farklı türü olarak ele alıp o şekilde değerlendirmek gerekmektedir. “Biyolojik cinsiyet kadın ve erkek olarak sınıflandırılırken, toplumsal cinsiyet kişinin cinsiyet kategorisine uygun tutum ve davranışlar ışığında kabul gören davranışı yönetme faaliyetidir.” (West vd., 1987: 127). Dolayısıyla toplumsal cinsiyet, doğuştan gelen değil sonradan toplum tarafından oluşturulmuş cinsiyet olup toplumun bireyin biyolojik cinsiyetine göre ona biçmiş olduğu rolü temsil eder. Dil, bireyin kendini ifade etme sürecinde kullandığı en etkili araç olduğuna göre rollerin farklılaşması dilin de farklılaşmasına sebep olmaktadır. Erkek egemen bir toplumda yaşamının dildeki yansıması da kaçınılmaz olarak erkek egemen bir dil olarak görülmektedir. XXI. yüzyılın ikinci yarısından sonra özellikle Avrupa’da kadın dili konusundaki çalışmaların artış gösterdiği tespit edilmektedir. Bu zaman dilimi kadınların toplumda söz sahibi olmaya başladığı döneme denk gelmektedir. Kadın dili, kadınlara özgü özel bir dilden ziyade kadınların kullandıkları dili ve kadınlarla alakalı olarak kullanılan dili ele almaktadır.

1973’te Lakoff tarafından kaleme alınan Language and Women’s Place’de yazar, “İç gözlem metodundan faydalandığını belirterek kendi konuşmalarımı, tanıdıklarımın konuşmalarını inceleyerek analiz etmede kendi sezgilerimi kullandım.” demektedir (Lakoff, 1973: 46). Çalışmanın metot bakımından zayıflığı bir yana bırakılacak olursa eser, kadın diline dikkatleri çekmesi bakımından önemli görülmektedir.

Jennifer Coates’in dört maddede sıraladığı kadın diliyle ilgili yaklaşımların ilki olan “yetersiz yaklaşımı”, Lakoff’un makalesindeki, kadın dilinin zayıf, iddiasız ve yetersiz olduğu teorisi oluşturmaktadır. İkinci yaklaşım, erkek dilinin baskın, kadın

dilinin ise itaatkâr olduğu, üçüncü yaklaşım kadın ve erkeğin farklı alt kültürlerden geldiği iddiasını içerir, dördüncü yaklaşım olan dinamik yaklaşım ise cinsiyet kimliğini bir kategoriden ziyade sosyal bir yapı olarak görür (Coattes, 2016: 8).

Kadın dilinin diğer bir konusunu ise kadınlar hakkında nasıl konuşulduğu ve kadınlarla ilgili sözcüklerin nasıl kullanıldığı oluşturmaktadır.

İngilizcede erkeklerle ilgili sözcükler önce söylendiği zaman, man and woman gibi, ikinci sırada gelen sözcüğün birinci sözcükten türediği şeklinde bir algı oluşmaktadır, kadınlarla ilgili sözcükler önce geldiğinde ise bu algı ortadan kalkmaktadır. Buna ilaveten diğer ifadelerde ve cümlelerde de kadınlarla ilgili sözcükler veya cümleler önce geldiğinde, she or he veya Mary did and John did örnekleri gibi, birliktelik anlamı ön plana çıkmaktadır (Hardman, 1999: 1).

Biz bu çalışmamızda Babadağ Türk ağızları çerçevesinde, birçok milleti, Rumen, Rus, Alman, Türk, bünyesinde barındıran bir kasaba olan Babadağ'da yaşayan altmış yaş üstü beş Türk kadının, aynı konu hakkındaki konuşma metinlerini esas alarak kadın dili konusunu incelemeye çalıştık.

Romanya'nın Tulça iline bağlı bir yerleşim yeri olan Babadağ, Türk tarihi açısından son derece önemli olup Balkanların Türkleşmesinde ve İslamlaşmasında rol oynayan ilk alperenlerden Sarı Saltuk Baba'nın kasabası olarak bilinmektedir. Osmanlı Devleti döneminde karargâh merkezi olan Babadağ'daki Türk nüfusu tarihin bir kalıntısı olarak varlığını sürdürmektedir (Aktepe, 1991: 371-372). 2013 yılında Babadağ'da yapmış olduğumuz alan araştırmasında burada yaşayan Türkler 45 hane olarak tespit edilmiştir. Bunun yanında kendilerini Yörük Türkleri olarak gören, bölge halkı tarafından millet olarak tanımlanan Türklerin sayısı 200 haneden fazladır (Demirel Dönmez, 2018: 23). Sayı her ne olursa olsun Babadağ'daki Türkler arasında Türkçe kullanımı her geçen gün biraz daha azalmakta ve orta yaş üstü kuşağın yok olmasıyla birlikte Türkçe kullanım düzeyinin de yok olmaya yaklaşacağı öngörülebilmektedir. Asıl etnik grubu Rumenlerin oluşturduğu Babadağ, Rumenlerin, Türklerin, Rusların huzur içinde bir arada yaşadığı renkli bir etnik yapıya sahip olup bölgede Türkler azınlık konumundadır. Bu çalışmada Babadağ'da yaşayan Türk kadınlarının tercih edilmesinin sebeplerini şöyle sıralayabiliriz:

1. Babadağ'da yaşayan Türklerin, ana dilleri Türkçeyi ve eğitim dili olan Rumence'yi birlikte kullanması.
2. Babadağ'da Türklerin azınlık grupları içerisinde yer alması.
3. Babadağ'daki Türklerin hem Türk hem de Rumen kültürünün etkisinde olmaları.

Her ne kadar Romanya'da hiçbir dönemde herhangi bir ırka yönelik baskıdan söz edilemezse de genel anlamda çoğu zaman ırkçılıkla cinsiyetçilik aynı karede yer almaktadır. Marsa Houston, ırkçılık ve cinsiyetçiliğin baskının karşılıklı etkileşim içinde bulunan formları olduğunu belirtirken kadınların iletişimsel hayatlarının sayısız konuşma bağlamında ırklarının ya da etnisitelerinin anlamını nasıl tartışacaklarını sormaktadır (Houston, 1995: 1). Bu nedenler ışığında, Babadağ'da yaşayan kadınların toplumsal kimliğini en iyi yansıtacağını düşündüğümüz plansız, hazırlıksız, anlık ve tarafsız bir konuyu içeren konuşma metinlerini ele alarak incelemeye çalıştık.

Babadağ'da çok kültürlü ve çok dilli bir toplumda yaşayan Türk kadınlarının dilinin incelenmeye değer önemli veriler içerdiğini düşünmekteyiz.

Çalışmanın Metodolojisi

Çalışmada sınıflandırma ve tespit yöntemleri kullanılmıştır. Romanya Tulça İli Babadağ ilçesi Türk Ağızları adlı eserden, mülakat yöntemiyle derlenip transkripsiyon sistemiyle yazıya geçirilmiş olan altmış yaş üstü kadınlara ait beş metin seçilmiştir (Demirel Dönmez, 2018:). Seçilen metinlerin özellikle tarafsız bir anlatımı içeren yemek tarifleri konusunda olması tercih edilmiştir. Daha sonra seçilen metinlerin dil özellikleri belirlenerek bu özellikler başlıklar halinde sınıflandırılmıştır. Son olarak da ortak olan ve farklılaşan özellikler tespit edilerek elde edilen sonuçlar kadın dili açısından yorumlanmaya çalışılmıştır.

Çalışmada yemek tariflerinin anlatıldığı metinler kullanılmış olup bu metinlerden seçilen örnek ifade ve cümlelerin sonunda şahısların isim ve soy isimlerinin baş harfleri verilerek kısaltma yapılmıştır. Adalet Yusuf A.K, Nevari Kadir N.K, Gülbiye Tayyaroğlu G.T, Hediye Gaffar H.G, Fikriye Ömer F.Ö şeklinde kısaltılmış olup aynı kısaltmalar tabloda da kullanılmıştır.

1. Şey Sözcüğünün Kullanımı

Arapça isim olan “şey” sözcüğü, belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, husus madde, eşya vb. yerine kullanılan belirsiz kelime şeklinde tanımlanmaktadır (Ayverdi, 2006: 2944). Belirsizlik ifade eden “şey” sözcüğü konuşma esnasında hatırlanmayan, ismi bilinmeyen bir kavramın yerini tutarken konuşmacıya da zaman kazandırır. Örneklerimizin bir kısmında önce “şey” sözcüğüyle ifade edilen kavramın daha sonra hatırlandığı görülmektedir. Bazı örneklerde ise “şey” sözcüğünün belirsizliği devam etmekte yerine herhangi bir kavram konulamamaktadır. Bu tür kullanımlara daha çok birleşik fiillerde rastlanmaktadır, şey etmek gibi. Şey sözcüğünün sık kullanımının, akıcı konuşma güçlüğü, tereddüt ve özgüven eksikliğini yansıttığını da düşünebiliriz.

babamdan dedemden şey büyük annemden A.Y
şeyden gelme balkandan gelme A.Y
nası yapardı şey on iki tane pazı yapardı A.Y
yetti şeylen demek ki şey eti daaçok tauk etiynen A.Y
yada öle şe tip A.Y
ki ele şe gibi oley N.K
nasıldı şeyi yokTu N.K
şeysinı karıştırdıKda N.K
şeylen pakmayaylan N.K
biSe şey benim G.T
çoK şey oldu bıda açlık oldu G.T
otuz yedi şey kırk yedide G.T
komönisler isannara accık şe ettiler şe ettik G.T
sora şey çeşit pideler G.T

o Şei tauk Şeini de soutup G.T
 Şey ne youurdundan belli ne sdnden G.T
 her Şey sokuylar Şimdi Şey tutsun dee çok tutsun dee G.T
 ihTiyarladık Şe etdiK atık vazgediK H.G
 karabiber kordu içine Şe sora kapar H.G
 gene le yalaıp Şe etti H.G
 pirinÇlisini Şeini onnarnı F.Ö
 kaynatıP Şediz F.Ö
 deim uşaklar daaçok olan Şetsin F.Ö
 ani yapıylar Şetiler F.Ö
 daitiz Şediz F.Ö

2. İkilemelerin Kullanımı

İkilemeler, Türkçenin her döneminde yaygın bir kullanım alanı olan ve üzerinde sayısız çalışmaların yapılmıŐ olduğu söz bekleridir. İkilemelerle ilgili en kapsayıcı tanımı zkan'ın ikilemelerle ilgili çalışmasında görmekteyiz.

Bir dizgede sesbirimlerin, biçimbirimlerin, szckbirimlerin ya da sözcükbirim olarak eŐ, yakın veya karŐıt anlamlı yapıların temelde sesbirimsel, biçimbirimsel, szckbirimsel ve diğer yapısal kopyalamalar sonucu anlamı güçlü ve etkili kılmak amacıyla yinelenmesi" (zkan, 2011: 1629).

İkilemelerin aynı sözcüğün, zıt anlamlı sözcüklerin, yakın anlamlı sözcüklerin tekrarı, m, p,r, s sesleriyle yapılan tekrarlar Şeklinde farklı türleri olup her kullanımın metne kattığı anlam da farklıdır. Metinlerimizde ikilemelerin, daha çok bir durumu veya eylemi tanımlamak üzere aynı sözcüklerin tekrarı Şeklinde kullanıldığı görülmektedir. Bu durum anlatılan olayın, durumun veya nesnenin dinleyicinin gözünde canlandırılabilmesi ve belirginlik kazanması amacına hizmet etmektedir. Mesela ufak ufak kıyıp soğanı, bir bir üstüne kapamak örneklerinde grldĞu gibi anlatılan eylemin nasıl yapılması gerektiği özellikle vurgulanmakta aynı zamanda anlatıma estetik ve zenginlik kazandırılmaktadır.

Tuz muz ne işte ne koıp A.Y
yalayıp yalayıp o pazıları A.Y
başakta ipliK ipliK N.K
kavırıldılar soannan yalan ufak ufak tyle N.K
Öyle banıp banıp bir anaktan yerdik N.K
onu da tomparak tomparak yapıysın N.K
ufaK ufaK kıyıp soanı H.G
ble ble bkerdi H.G
onu toplayıp bir bir üsdüne kapardı H.G
onu elinde sozeysin bele bele yada peşirip darteysin F.Ö
biber miber patlıcan zakuskasını pirinÇlisini F.Ö
pide mide kim istii onı yapıylar F.Ö

3. Benzetmelerin Kullanımı

Benzetmeler de aynı ikilemeler gibi anlatımı etkili ve zengin kılmak için kullanılan ifadelerdir. Aşağıda örneklerini gördüğümüz benzetmelerin daha çok gibi edatıyla kurulduğu görülmektedir. Gibi edatıyla kurulmuş kimi yapılar deyim olarak değerlendirilebilir. “Gibi edatıyla kurulan mecazlı ifadeler deyim, aynı yapıdaki mecazsız ifadeler ise kalıp söz ya da kalıplaşmış söz olarak değerlendirilebilir.” (Sev, 2012: 502). Aşağıdaki örneklerden, “nar gibi” deyime örnek verilebilir. Metinlerimizde sadece bir kişinin konuşmalarında görülen benzetmelerin kullanımının, Romanya-Babadağ’daki kadın dilini yansıtmaktan ziyade bireysel bir dil özelliği olarak değerlendirilmesi daha doğru olacaktır kanaatindeyiz.

saç gibi N.K
salık helva gibiydi N.K
yarımca gibi N.K
ay biçiminde N.K
onu öyle üsdüne yıldız koyusun N.K
nar gibi pişei N.K

4. Soru İfadelerinin Kullanımı

Beş konuşma metninin dördünde genellikle onaylatma amaçlı soruların kullanıldığı fakat bazen de soruların karşıdaki konuşmacıyı konuşmaya dâhil etme çabasıyla sorulduğu görülmektedir. “Siz disiniz nasıl” örneğinde olduğu gibi.

“Onaylama odaklı soru ifadeleri ise dilbilim çalışmalarının birçoğunda kadınların özgüven eksikliğine bağlanmış, buna dayanarak da bu tür bir eksikliğin onların, düşüncelerini onaylatma ihtiyacı duymalarına neden olduğu söylenmiştir.” (Sebzecioğlu, vd., 2015: 325).

“ne yemekler yaparıS” A.Y
köbete cantıK tatar adeti var biliysiniz yapıylar A.Y
siz disiniz nasıl A.Y
anleseniz şüberek diez N.K
anleseniz öyle yemekler yapeiz biz N.K
olmaS mı mantısı da oldu N.K
annem ne desın N.K
ne yeme ben nası deim size ne emekler yapaca benim kendi annem G.T
yemeklerimiz ne olacak kuru fasüle lana yeme kabaklı pide piynirli pide G.T
o zaman buzdolabı mı vardı bır tauK keserler yaparıS çorba G.T
ne bilim onu bilmim H.G.
bayramlarda öle sarma mı dolma mı olacak H.G
kışın da vakitine göre ne zamanna nası gelece H.G
kış mı olacak yaz mı olacak H.G
sarmaı nası yapacan H.G

5. Duygusal İfadelerin Kullanımı

Duygusal anlatımların kullanımına sadece iki konuşmacıda rastlanmakta olup metinlerimizde duygusal ifadelerin kullanımının sınırlı sayıda olmasının konuşma metinlerinin konusundan kaynaklandığını düşünmekteyiz. Kadın diliyle ilgili çalışmalarda duygusal ifadelerin kullanımı kadın dilinin genel bir özelliği olarak değerlendirilmektedir. Öztürk Dağabakan, medyada kadın dilini ele aldığı çalışmasında şu ifadelerle yer vermektedir: “Kadın konuşmacılar, erkek konuşmacılara oranla daha duygusal bir dil kullanıyorlar ve cümlelerinde kesin ifadelerden kaçınarak yumuşatma unsurlarına yer veriyorlar.” (Öztürk Dağabakan, 2016: 53).

çok severiz hamır aşu A.Y
hem de çok seviiz kebetu A.Y
yime de yanında yat G.T
komniste zenginlik sevmiylerdi G.T
o daa güzel madanozdan daa eyi oluy H.G

6. Abartı İfade Eden Sözcüklerin Kullanımı

Kadın diliyle ilgili olarak tespit edebildiğimiz özelliklerden bir diğeri de abartılı ifadelerle yer verilmesidir. Çok, daha, büyük, çok, pek, azıcık gibi miktarda abartma bildiren ifadelerin konuşmacıların çoğu tarafından kullanıldığı görülmektedir. Bu abartı ifadelerinin nicelik bildirmesi konuyla alakalıdır. Bir konuşmacının, Nevari Kadir, bu ifadeleri fazla kullanmadığı görülmektedir. Bunun yanında konuşmacıların genellikle fiillerden önce güzel sözcüğünü kullanarak fiilin anlamını nitelik bakımından da pekiştirdikleri dikkat çekmektedir.

çok severiz A.Y
çok seviiz kebetu A.Y
daaçok tauk etiyen A.Y
onu güzel temizlerlerdi N.K
büük nasıl deim ben size tokmak N.K
o kadar açlık oldu G.T
çok şey oldu bıda açlık oldu G.T
accık döndü işle G.T
isannara accık şe ettiler G.T
pek güzel oluydu G.T
çok tutsun dee eh çok tutacak şeler olmaycek G.T
o daagözel madanozdan daaeyi oluy H.G
azıcık kone sarmaayımşak H.G
onu güzel yalardı H.G
pişireysin kaynetesin güzel ondan sora H.G
bizim sacımız soframız böükdü H.G
daabüük e naz deim F.Ö
uşaklar daaçok olan şetsin F.Ö
onnar yapıylar daa çok iet iet F.Ö
accık tuz onu yuuresin sıcacık suylan F.Ö

7. Böyle, Öyle, Sonra Sözcüklerinin Kullanımı

Beş konuşma metninde de böyle, öyle ve sonra sözcüklerinin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Sonra sözcüğünü böyle ve öyle sözcüklerinden ayrı ele almak gerekmektedir. Zaman bildiren bir edat olan “sonra” sözcüğü, örneklerimizde genellikle olay sıralamasını belirtmek amacıyla kullanılmaktadır. Bu durumda “sonra” sözcüğünün kullanımı, yemek tarifi anlatımında gerekli olan zaman sıralamasını belirtmek amacıyla yönelik bir kullanıma sahiptir diyebiliriz. “On üsdne sora soan koyuydı” (Onun üstüne sonra soğan koyuyordu) örneğinde bu sıralama işlevi açıkça görülmektedir.

Metinlerimizde genellikle sıfat ve zarf görevinde kullanılan “böyle” ve “öyle” sözcüklerinin kullanım sıklıkları dikkat çekerken aynı işleve sahip “şöyle” sözcüğüne rastlanmamaktadır. “Böyle, şöyle, öyle sözcükleri; özellikle zamir, sıfat ve zarf görevinde kullanıldıklarında bir gönderim değerine sahip ve metnin bütünlüğüne katkısı olan birer bağdaşıklık unsurudurlar.” (Uzun, 2016: 160). Metinlerimizde böyle ve öyle sözcüklerinin belirginleştirme, vurgulama ve pekiştirme işlevleriyle anlamı zenginleştirdikleri görülmektedir. “Bele ay biçiminde olıy” örneğinde görüldüğü gibi.

o pazıları tüylerlen öle sora kıfırıydı yanlarına so atadı fırına sora A.Y
 hep öle sizde de gördüm A.Y
 yada öle şe tip A.Y
 sora koyıdu şeti bu şeyleri mazemeleri so üsdune bir tarafına bu altı pazı A.Y
 tö öyle oluydu N.K
 bele ay biçiminde olıy N.K
 yaparıS beyle sora pazı beyle N.K
 bele yapıysın sora bunu beyle kesıp N.K
 öyle yemekler yapeiz biz N.K
 biSe öle toplayıp aldılar ki zenginız dee öledı komniste G.T
 andan sora bır tauk kesilir G.T
 andan sora şey çeşit pideler andan sora mantı dilerdi yapıları G.T
 on üsdne sora soan koyuydı G.T
 çıkardıktan sora orda da yalı su kalıydı G.T
 töle yemekler baklava bunnardı G.T
 altına bır öle bır hamır üsdüne gene öle yalaıp H.G
 eyi oluy te öle sarıP yerleştirP H.G
 ondan sora hamırını yuuresin H.G
 böle köşeleme getiriP H.G
 bülyon koup sora burkannara tekrar doldurup F.Ö
 ondan sora yapıysın F.Ö
 yada bele pişiresin F.Ö
 bele topalıkları bırakesin F.Ö
 kabarsın ondan sora yayıysın F.Ö
 cantık da yapardı ep hamırdan ondan sora göbetesini yapardı F.Ö

8. Tekrar Edilen İfadeler

Tekrar eden ifadelere sıklıkla başvurmak kadın dilinin genel özelliklerinden biridir. Jane Austen'in romanlarındaki kadın kahramanların dilini ele alan *Woman's Language; or How to Speak Like Mrs. Palmer (and Other Silly People)* başlıklı makalede, kadın kahramanların dil özelliklerini, tekrar eden konuşmalar, mübalağa, abartılı sesi hayal edebilmek için çok fazla kullanılan ünlem işareti, korkunç, şaşırtıcı, aşırı gibi sözcüklerin sık kullanımının temsil ettiği belirtilmektedir (Michaelson, 2011: 59).

Babadağ ağızlarında da tekrar eden ifadelerin kullanımının kadın dilinin genel bir özelliği olduğu görülmektedir. Tekrar eden ifadelere beş konuşmacının tamamında rastlanmamakta olup bazı konuşmalarda yoğunlaştığı tespit edilmektedir. Bazen bir sözcük grubu tekrar edilirken, "saç gibi" edat grubunun tekrar edilmesi örneğinde olduğu gibi, bazen de bir kelimenin tekrar edildiği görülmektedir.

balkandan gelme balkandan gelme isannar A.Y
no no şeyden gelme A.Y
saç gibi saç gibi N.K
arnavut budayı derdik arnavut budayı N.K
ayak üstü ayak üstü N.K
daaçok iet iet ani yapıylar F.Ö

9. Etnik Kimliği Çağrıştıran İfadelerin Kullanımı

Etnik kimlik, etnik köken ve toplumsal yapı tarafından şekillendirilen kimliktir diyebiliriz. Etnik kimlik olma, hissetme, yapma ve bilme olmak üzere dört boyut içerir (Yayak, 2018: 780). Birçok milletin bir arada yaşadığı karışık bir etnik yapıya sahip olan Romanya-Babadağ'daki Türklerin genellikle Rumence biliyor olmaları, resmi kurumlarda ve okullarda Rumence konuşulması ve yeni neslin artık evlerinde dahi Türkçe konuşmaması etnik kimlikle dil ilişkisini göstermektedir. Haarmann, *Language in Ethnicity* adlı eserinde, hem anadili koruma hem de ikinci dili öğrenme konusunda kadınların daha başarılı olduğunu, Ingermanland çevresindeki uygulamalı bir araştırmada, sayısal verilerle belirtmektedir.

Ana dille olan bağın altmış yaş üstü nesilde ve özellikle kadınlarda daha kuvvetli olmasına ve kullandığımız metinlerin tarafsız bir dil içeren yemek tariflerinden oluşmasına rağmen etnik kimlikle ilgili çağrışımlar içeren ifadeler beş konuşma metninin tamamında rastlanmaktadır. Şahıslardan bahsederken etnik kökenlerinin özellikle vurgulanması ve konuşma esnasında herhangi bir şeyi adlandırırken hem Tatar Türkçesiyle hem de Rumence söyleme eğilimi dikkat çekicidir.

tatar adeti var A.Y
sizde de yapıyorlar A.Y (Türkiye'deki Türklerin siz diye ifade edilmesi)
bilirsiniz yarımca şubereK nası deni tatarcasına yapıiz A.Y
köbete cantık tatar adeti A.Y
romanyanın rumenleri bile şüberek derler N.K
türkü tatarın yemei hep aynı N.K
çerkez dedem G.T
biz sarma diiz türkieliler dolma H.G

karte patateS kartof diler romancası biz kartefle diiz türKcesine H.G
dıraj die bizde naszı diler maya F.Ö

Sonuç

Romanya'nın Tulça ili Babadağ ilçesinde yapmış olduğumuz mülakat metinleri esas alınarak kadın dilinin ele alındığı bu çalışmada elde edilen veriler tablo şeklinde somutlaştırılmıştır. Tabloya baktığımızda kimi dil özellikleri konuşmacıların tamamında kimi çoğunluğunda kimi ise az sayıda kişide görülmektedir. Bu durumda Romanya-Babadağ'da yaşayan kadınların dil özelliklerini genel ve bireysel özellikler olmak üzere iki ayrı kategoride ele alabiliriz.

Şey sözcüğünün, daha, çok, büyük, güzel, öyle, böyle, sonra sözcüklerinin sık kullanımı ve etnik kimlikle ilgili ifadelerin konuşmacıların tamamında görülen ortak özellikler olduğu anlaşılmaktadır. İkilemelerin ve soru cümlelerinin sık kullanımı ise beş konuşmacının dördünde rastlanan özellikler olup genel özellikler olarak değerlendirilebilecek bir sıklığa sahip olduğu düşünülmektedir. Bireysel dil özellikleri ise benzetmelere başvurulması, duygusal anlatımların kullanımı ve tekrar edilen kelime grupları olarak değerlendirilebilir.

Şey sözcüğünün sık kullanımı belirsizlik, akıcı konuşmada zorlanma, kendini tam olarak ifade edememe endişesi, biraz daha ileriye gidersek özgüven eksikliği olarak değerlendirilebilir. Onaylatma içerikli sorular da aynı kategoride değerlendirilebilir. Bu durum kadının toplumsal kimliği ve kadının toplumdaki yeriyle alakalıdır. Daha, çok, büyük, güzel sözcükleri ve ikilemelerin sık kullanımı ise, önceki pek çok çalışmada vurgulandığı gibi kadın dilinin abartılı ve şaşaalı anlatım özellikleri taşıdığı hususuna işaret etmektedir. Bu özelliğin, toplumsal cinsiyetten ziyade biyolojik cinsiyet ve kadın yaratılışından kaynaklandığı ifade edilebilir. Böyle, öyle, sonra sözcüklerinin sık kullanımının, konuşma metinlerinin konusuyla alakalı olduğu düşünülebilir. Yemek tariflerinin belirli bir sıra içermesi sonra sözcüğünün, tanımlama gerektiren bir anlatım olması da öyle ve böyle sözcüklerinin kullanımını gerektirmektedir. Bu sözcüklerin sık kullanımının konudan bağımsız olduğu ihtimalini düşündüğümüzde ise kadın dilinin tanımlama ve sıralama içeren bir özelliği olduğu sonucu orta çıkar. Etnik kimliği çağrıştıran ifadelerin kullanımı ise, Babadağ'ın sosyokültürel yapısını yansıtmaktadır. Baskın nüfus olan Rumenlerin ve baskın kültürün dili olan Rumence'nin yemek tarifleri gibi etnik kimlikle direkt alakası olmayan bir konunun anlatımında dahi görülmesi, Babadağ'daki Türk kadınlarının hissettiği azınlık psikolojisini yansıtmaktadır diyebiliriz.

Sonuç olarak kadın dilinin, her kişiye has bireysel özellikler ve kadının var olduğu toplumun genelini temsil eden toplumsal dil özellikleri olmak üzere iki yönünün olduğu görülmektedir. Kadın dilinin, eşit denilebilecek bir seviyede kadının yaratılışı ve biyolojik cinsiyeti ile içinde bulunduğu toplum tarafından şekillendirildiği ulaştığımız somut veriler ışığında bir kez daha tespit edilmektedir.

Konular	A.Y	N.K	G.T	H.G	F.Ö
Şey Sözcüğünün Kullanımı	+	+	+	+	+
İkilemelerin Sık Kullanımı	+	+	-	+	+
Benzetmelere Sıklıkla Başvurulması	+	-	-	-	-
Konunun Sorularla Tasdik Edilmesi	+	+	+	+	-
Duygusal Anlatımların Kullanımı	+	-	+	-	-
Daha, Çok, Büyük, Güzel Sözcüklerinin Kullanımı	+	+	+	+	+
Böyle, Öyle, Sonra Sözcüklerinin Kullanımı	+	+	+	+	+
Tekrar Edilen Kelime Grupları	+	+	-	-	-
Etnik Kimliği Çağrıştıran İfadeler	+	+	+	+	+

Tablo I: Romanya-Babadağ Kadın Dilinin Özellikleri

METİNLER

1. Adalet Yusuf

ne yemekler yaparıs türkçe çok severiz hamır aşs söleim size yapıiz kundurma yarımca bilirsiniz yarımca şubereK nası deni tatarcasına yapıiz köbete cantıK tatar adeti var biliysiniz yapıylar hep öle sizde de gördüm televizonda izleyerek berekler yapıiz esKi annemden babamdan dedemden şey büyük annemden siz disiniz nasıl hem de onlardan öğrendik demek hem de çok seviiz kebete gördüm televizonda sizde de yapıyorlar şeyden gelme balkandan gelme balkandan gelme insannar no no şeyden gelme bursada deil cantık demiim ben kebetei gördüm televizondan nası yapardı şey on iki tane pazı yapırdı altı tane arasına yetti şeylen demek ki şey eti daaçok tauk etiynen ve soannan böyle karabiberlen yada öle şe tip sora karabiber tuz muz ne işte ne koıp arasına bu altı pazıdan sora koyıdu şe ti bu şeyleri mazemeleri so üsdune bir tarafına bu altı pazı amma yalayıp yalayıp o pazıları tüylerlen öle sora kıfırıydı yanlarına so atadı fırına sora

2. Nevari Kadir

annem ne desin neim pılıç etinden çorba yapardı pilav yapardı bulgurdan evel piriñ yokdu biSde hep bulgur yapardık arnavut budayı derdik arnavut budayı nasıldı şeyi yoktu başakta ıplık ıplık öle hani budayda oluydu öle saç gibi saç gibi bele o arnavut budayında yoktu o düz olurdu gayet salık helva gibiydi onu ısladık büyük nasıl deim ben size tokmak ep odundan deil odundan yapma aacın kökünden içini çekerlerdi oyalardı onu güzel temizlerlerdi aşlardı kaynak sulan biraKırlardı gurusun sora ona koyıp bele kapçını çıkarma kapçını çıkardıktan sora güneşe koyıp ovalayıp ovala el deirmeni te bele bulgur yapardık tö öyle oluydu ondan sora yemek yapıydı misir unundan kavırma yapardık etten kavırdılar soannan yalan ufak ufak böyle ondan sora bir de misir unundan biS mamaliga deris malaylı onu da yaparlardı öyle banıp banıp bir çanaktan yerdik olmaS mı mantısı da oldu kulak çorba deris bis hani bele suda kaynatmış çorba sarmısaklı yourtlan mantı olur pideler olur piynirli pide etli pide biS şimdi biS cantık deyiz şe gibi yarımca gibi siz nası disiz şübereK deris biS şübereK dedimiz mantı demesi mantı bele ay biçiminde olıy bİR parça pakmaya koyeiz amıra sulan unnan yapıiz amırı ondan sora onı toparlak toparlak yaparıS beyle sora pazı beyle tombarak toparak açTıkTan sora o eti soanı karabiberi şeysinı karıştırdıKda içine bele goyısın yarısını bunu gatlısın bele yapıysın sora bunu beyle kesip yada pişireysın bol yada anleseniz şübereK diez biz asıl romanyanın rumenleri bile şübereK derler işde o türkü tatarın yemei hep aynı cantık deris etli hamır şeylen pakmayaylan hamır kabardıKdan sora onu da tomparak tomparak yapıysın sora onu bele elinlen yapıysın içine et koyısın onu büküysün onda öteberi ya şeTip sinie dizisen tepsı diseniz siz tepsie dizilei ayak üstü ayak üstü öle sora fırına sokulei üsdüne de bir yumurtayı döüsün döüsün onu öyle üsdüne yaldız koyusun ki ele şe gibi oley nar gibi pişei anleseniz öyle yemekler yapeiz biz

3. Gülbiye Tayyaroğlu

ne yeme ben nası deim size ne emekler yapaca benim kendi annem süylemem ki çok yemek oluydu biS fukarelikte biS benim dedem çok zenginmiş çerkez dedem komisler gelden dedemin her şeyini aldılar her şeyi aldılar bırakdalar biSe şey benim dört tane amcam vardı babamnan beş bir de alam vardı biz gün geldi bir avuc büday vermediler biSe öle toplayıp aldılar ki zenginiz dee öledı komniste zenginniK sevmiylerdi alemde gün geldi otuz yedi de çok şey oldu bıda açlık oldu isannar yetişmiş ot toplamaa o kadar açlık oldu otuz yedi şey kırk yedide açlı ondan sora işte yemeklerimiz ne olacak kuru fasüle lana yeme kabaklı pide piynirli pide andan sora bir tauK kesilir o zaman buzdolabı mı vardı bir tauK keserler yaparıS çorba yaparıS kapama o da akşama kadar yiip içesin ki üşümesın dee süt yourt peynir onnardı yemeklerimiz amma burda kaynanama geldeen accık döndü işle bu komönisler isannara accık şe ettiler şe ettik başKa türlü buda kaynam göbete yapıydı andan sora şey çeşit pideler andan sora mantı dilerdi yapıları yarımca töle yemekler baklava bunnardı göbetei nası yapıydı bir tauK kesiydi kaynam şeti o tauu pişiriydi on üsdne sora soan koyuydu amma bi şeine salçe ne bi şe konmuydu o yeme beyaS karabiber koyuydu içine sora hamur hamurlıydı kabartma tozu koydu içine hamurı dört pazı yapıyo pazı siz yufka disiniz haçan dört yufka yapıydı onu yalıydı onnarı iki yufka birbirne yourup tepsie yerleştiydi o şeı tauK şeyini de soutup soanını etin alıp içine koyuydu öbür iki pazı da birbirne bitirip yalaıp on da üsdne koyudu şeinde öryüdü

kenarlarını üsdne ya serp fırna sürüydü çıkardıktan sora orda da yalı su kalıydı o yalı sudan da serpiydi üsdüne öle yime de yanında yat karabüber o kadar bi şey koymuydu içine başga pek güzel oluydu şindi birda nasıl deim yemeklerin sanki tadı kalmadı çok olmaycek şeyler soktular onun içine de soktular şey ne yourdundan belli ne südünden her şey sokuylar şimdi şey tutsun dee çok tutsun dee eh çok tutacak şeler olmaycek şey sokuylar içine ya şindi çeşind sebzeler yetişii amma o zaman yoktu biber domates salaTa sakıS kabaı maydanos dorotu keneviS auç onnardı amma şimdi geli dıştan çeşit şeler toumlar geldi şindi herkeS ekiyi şindi her şe var şindi pırasa vardı lana vardı öle şeydi

4. Hediye Gaffar

ne olursa ne bulunursa ne allah verdi ne bilim onu bilmim çok çeşit türlü yemekle va pilav da yapan oluyardı kuskus şindi pilavı yapılar pirinç pilavı yapılar yemek hamır yapılar sarı burma diler kimsi göbete diler yapılar göbete yanan soanı kıyesin hep taPak soan ufaK ufaK kıyıp soanı ondan sora kavurısın yada güzel pişiresin çekesin bir kenara etini pişireysin kaynetesin güzel ondan sora hamırını yuuresin şindicik çok pazıylan yapılar kimisi on pazı eşittim kimisi ben annemden gördüm bizim sacımız soframız böükdü onnan bir sofraya yayardı onu güzel yalardı sora bir da böle böle bükerti onu toplayıp bir bir üsdüne kapardı böle köşeleme getiriP bir bir üsdne kapai sora onu yeniden yazardı sinie göre altına bir öle bir hamır üsdüne gene öle yalaıp şe etti bir hamır ondan sora şei koytan o soanı içine kordu o eti de yerleşdirirdi ne kadar olacaksa karabiber kordu içine şe sora kapar öbürsün de atardı fırına bayramnarda öle sarma mı dolma mı olacak kışın da vakitine göre ne zamanna nası gelece kış mı olacak yaz mı olacak sarma desen lana desen yaprak sarması diiz biz sarma diiz türkieliler dolma yaprak dolması dermiş biz sarma ona diiz öle mı bilmiim sarmaı nası yapacan etini soanını korsun biberni korsun dedin gibi pirinç dere otu yaprak sarmasınasa dere otu koyuez o daa güzel madanozdan daaeyi oluy te öle sarıP yerleştirP koyuyuz biz dere otu diiz ne diseniz havuz ne o morko mı domates var amma domates sarmaa pek gitme azıcık kone sarmaa yımşak domates diiz bilmiim ben yapmadım yapannar eşitdim ihTiyarladık şe etdik atık vazgeçdik kış hazırlına kartefleni alırsın fasileni alırsın lananı alırsın turşuna koyma e başga karte patateS kartof diler romancası biz kartefle diiz türKcesine

5. Fikriye Ömer

kış hazırlı baçeden ne çıkarsa onnarı topluyuz biz de yapıiz çarşıdan satın alma yok nası kompot biber miber patlıcan zakuskasını pirinçlisini şeini onnarı patlıcannan biber soan emma bülyon koyup sora burkannara tekrar doldurup kaynatıP şediz bizde çorba yapılır sarması dolması ondan sora firipdorakin yapa şetip olsa daa büyük e naz deim uşaklar daa çok olan şetsin o vakit onnar yapılar daa çok iet iet ani yapılar şetiler yok dana kesilii düünde kurban kestien koç kesili onnarı daitiyiz biS fikarelere hangi dul isannara yok heP yo arafe günü biz yapeiz hepsini pesmet daitiiz şediz o vakit çorbasın sarma dolma kim istii pide mide kim istii onı yapılar kıygaça onı şey suylan maya diraj die bizde nasız diler maya accık tuz onu yuuresin sıcak suylan ondan sora yapıysın yada bele pişiresin bele topalakları bırakesin şedisin naSı deim kabarsın ondan sora yayıysın onu elinde sozeysin bele bele yada peşirip darteysin her

şey pidesin de yapardı şeyini de cantık da yapardı ep hamırdan ondan sora göbetesini yapardı her şeyi yapardı

KAYNAKLAR

YAZILI KAYNAKLAR

AKTEPE, Münir (1991). Babadağı, **DİA**, C. 4, İstanbul, s. 371-372.

AYVERDİ, İlhan (2006). **Misalli Büyük Türkçe Sözlük**. İstanbul: Kubbealtı Yayınları.

COATTES, Jennifer (2016). **Women, Men and Language**. 3. Baskı, Newyork: Routledge.

DEMİREL Dönmez, Özlem (2018). **Romanya Tulça İli Babadağ İlçesi Türk Ağzları**. İstanbul: UKİD Yayınları.

HAARMANN, H. (1986). **Language in Ethnicity**. Berlin: Mouton de Gruyter.

HALPERN, Diane F. (2000). **Sex Differences in Cognitive Abilities**. 3. Baskı, Newyork: Psychology Press.

HARDMAN, M. J. (1999). Why We Should Say “Women and Man” Until It Doesn’t Matter Any More, **Women and Language**. Vol. XXII: p.1-2.

HOUSTON, Marsha (1995). Women and The Language of Race and Ethnicity. **Women and Language**. Vol. 18: p. 1.

LAKOFF, Robin (1973). Language and Women’s Place, **Language in Society**. Vol. 2: p. 45-80.

MİCHAELSON, Patrica Howell (2011). Woman’s Language; or How to Speak Like Mrs. Palmer (and Other Silly People), **The Jane Austen Journal**. Vol. XXXIII: p. 53-60.

ÖZKAN, Bülent (2011). Türkiye Türkçesinde İkili Tekrarlar. **Turkish Studies**. Vol. 6/1: p. 1625-1648.

ÖZTÜRK Dağabakan, Fatma (2016). Bir Toplumdilbilimsel Değişken Olarak Türkiye’de Kadın Dili Araştırmaları Ve Görsel Medyada Kadın Dili. **Diyalog**. S. 1: s. 40-54.

SEBZECİOĞLU, Turgay, vd. (2015). Kısa Film Özetlemede Cinsiyete Bağlı Dil Kullanımı.

International Journal of Social Science, Vol. 37: p. 315-330.

SEV, İ. Gülsel (2012). Türkiye Türkçesinde Gibi Edatıyla Kurulan Benzetmeli Anlatımlar.

Turkish Studies. Vol. 7/4: p. 499-512.

UZUN, Muzaffer (2016). Türkçede “Böyle, Şöyle, Öyle” Kelimelerinin İşlevine Dair. **Littera Turca**. Vol. 2: p. 151-161.

WEST, Candace vd., (1987). Doing Gender, **Gender and Society**. Vol. 1: p. 125-151.

YAYAK, Aslı (2018). Etnik Kimlik Algısının Dört Boyutu. **İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi**, C. 7, S. 2: s. 778-788.

SÖZLÜ KAYNAKLAR

Adalet Yusuf, 69 Yaşında, Emekli Memur, Babadağ / Merkez

Nevari Kadir, 65 Yaşında, Emekli Memur, Babadağ / Merkez

Gülbiye Tayyaroğlu, 75 Yaşında, Ev Hanımı, Babadağ / Merkez

Hediye Gaffar, 83 Yaşında, Ev Hanımı, Babadağ / Merkez

Fikriye Ömer, 64 Yaşında, Ev Hanımı, Babadağ / Merkez